

Türkçe ve Rumence Ana Dili Öğretimi Ders Kitaplarının Metin Türleri Bakımından Karşılaştırılması: 6. Sınıf Örneği

Comparison of Turkish and Romanian Mother Tongue Teaching Textbooks in Terms of Text Types: 6th Grade Example

Sayfa | 662

Feyza Yağmur YEĞİN , Araştırma Görevlisi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, feyzayegin@medeniyet.edu.tr

Geliş tarihi - Received: 7 Kasım 2024
Kabul tarihi - Accepted: 16 Şubat 2025
Yayın tarihi - Published: 28 Nisan 2025

Öz. Bu çalışma, Türkiye ve Romanya'da ana dili eğitiminde kullanılan Türkçe ve Rumence ders kitaplarını metin türleri açısından karşılaştırmayı amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerini içeren bir çerçeve ile yürütülmüş ve veri toplama sürecinde doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Ders kitapları, metin türleri bakımından sınıflandırılarak benzerlik ve farklılık gösteren yönleri belirlenmiştir. Türkiye'de Anka Yayınevi tarafından yayınlanan 6. sınıf Türkçe ders kitabı ile Romanya'da 6. sınıf düzeyinde kullanılan Limba Şi Literatura Română (Rumen Dili ve Edebiyatı) arasında bir karşılaştırma yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre metin sayıları bakımından önemli bir fark olmasına rağmen metin türleri açısından belirgin bir fark bulunmamıştır. Her iki kitap da okuma, yazma, dinleme ve konuşma alanlarında etkinliklere yer vermiştir. Rumence ders kitabının içerik çeşitliliğinin Türkçe ders kitabına oranla daha zengin olduğu ve kültürel öğelerin daha fazla vurgulandığı tespit edilmiştir. Rumence ders kitabının kültürel içerik açısından ve çocuk dünyasıyla ilgili konular bakımından Türkçe ders kitabına göre daha zengin olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ana dili eğitimi, Türkçe ders kitabı, Rumence ders kitabı, 6. sınıf.

Abstract. This study aims to compare Turkish and Romanian textbooks used in mother tongue education in Turkey and Romania in terms of text types. The research was conducted with a framework that includes qualitative research methods and document analysis technique was used in the data collection process. The textbooks were categorized on the basis of text types and their similarities and differences were identified. A comparison was made between the 6th grade Turkish textbook published by Anka Publishing House in Turkey and Limba Şi Literatura Română (Romanian Language and Literature) used at the 6th grade level in Romania. According to the findings, although there was a significant difference in terms of the number of texts, there was no significant difference in terms of text types. Both books included activities in reading, writing, listening and speaking. It was determined that the content diversity of the Romanian textbook was richer than the Turkish textbook and cultural elements were emphasized more. It was determined that the Romanian textbook was richer than the Turkish textbook in terms of topics related to the cultural and children's world.

Keywords: Mother language education, Turkish textbook, Romanian textbook, 6th grade.

Extended Abstract

Introduction. Language is the fundamental means of communication that humans acquire, starting from the prenatal stage and developing through environmental influences. According to Sever (2004), the mother tongue is deeply rooted in the child's surroundings and the social environment in which they are raised. The objective of language education is to help individuals achieve competence through structured, formal instruction.

In Turkey, Turkish is taught as a mother tongue across all educational levels, beginning in kindergartens and continuing through university. The country's education system, known as the 4+4+4 model, mandates 12 years of compulsory education, divided into three main phases: 4 years of primary school, followed by 4 years of secondary school, and finally 4 years of high school. Within this framework, Turkish language instruction emphasizes four core skills: reading, writing, listening, and speaking. This comprehensive approach enables students to effectively develop and utilize their language abilities. Textbooks and workbooks, which are essential tools in the learning process, are prepared either by the Ministry of National Education or by private publishing houses and are distributed to schools at no charge.

Numerous studies have been conducted to evaluate mother tongue teaching materials in Turkey. Some of this research focuses on how Turkish textbooks align with the national curriculum (Çalışkan, 2016), assess learning outcomes (Deniz, Tarakçı, and Karagöl, 2019), evaluate activities included (Çevik and Güneş, 2017), examine embedded values (Küçükoğlu, Albayrak, and Serin, 2020), and analyze various text types (Baş, 2003). Additionally, some researchers have conducted comparative studies with textbooks from other countries, such as the United States, Uzbekistan, and South Korea. These comparisons aim to enhance the quality of Turkish textbooks by identifying successful practices and features found in educational materials from other contexts.

In Romania, the population was approximately 19.12 million as of 2021, with Romanian as the official language spoken by around 28 million individuals in both Romania and Moldova. The ethnic structure of Romania reveals a diverse demographic, with 88.9% of the population identifying as Romanian, followed by 6.5% Hungarian, 3.3% Roma, and smaller percentages from other ethnic groups. The Romanian education system underwent a significant reform in 1995. While most students prefer public schools, there is a growing presence of private institutions, especially at the higher education level. Education in Romania is structured as full-day schooling, providing a comprehensive learning experience.

The Romanian education system mandates 10 years of compulsory education, which is divided into three phases. The first phase consists of 4 years of primary education, followed by a 4-year first cycle of secondary education, and a 2-year specialized vocational period. Students can choose from various programs: the general secondary first cycle known as Gimnaziu for students aged 10-14, or the general and specialized secondary options called Liceu and vocational training at Școala de Arte și Meserii for students aged 14-16 (Gheorghe, 2023).

The Romanian Ministry of Education emphasizes that the education system aims to provide a wide range of educational opportunities, preparing students for diverse interests and career goals. Secondary education focuses on eight core competence areas, promoting a multifaceted and interdisciplinary approach to learning. This system also ensures that students have access to cultural resources, enriching their understanding of national and global cultural values.

In secondary education, the curriculum for Romanian language and literature emphasizes competency development, shifting the focus away from traditional theoretical instruction to meet the "common needs of the students" (Dănăilă-Moisă, 2021).

This study will compare the Grade 6 Turkish textbook with the Grade 6 Romanian Language and Literature textbook, specifically focusing on text types and activities. The aim is to identify strengths and areas for improvement in both educational contexts, contributing to the ongoing discourse on enhancing language education. By examining these two educational materials, the research seeks to uncover insights that can lead to the development of more effective language teaching practices.

Method. In the study, the books were analysed in detail by using document analysis technique, one of the qualitative research designs. Document analysis involves the analysis of written materials containing information about the facts and phenomena targeted to be investigated (Yıldırım and Şimşek, 2018, p. 189). The data obtained were analysed and compared using the content analysis method. According to Yıldırım and Şimşek, the main purpose of content analysis is to reach concepts and relationships that can explain the collected data. The sample of the research is the Turkish Textbook published by Anka publishing house used at the 6th grade level in Turkey and Limba Şi Literatura Română (Romanian Language and Literature) used at the 6th grade level in Romania.

Results. There are 21 narrative texts, 5 informative texts and 4 poems in the Romanian textbook. Among the narrative texts, there are 9 stories, 7 novel excerpts, 3 fables, 1 diary and 1 legend. Informative texts include essays, news texts and newspaper articles. The poems are about the beauty of Romanian and winter. Among the works given in the Turkish textbook, there are 16 narrative works, 15 informative works and 7 poems. In this case, while there are 38 works in total, narrative works have the highest number and establish a similar balance with informative works. The number of poems is lower compared to the other two genres. Although the difference of 10 texts may seem like a lot, the number of activities, projects, games and book introductions in the Romanian textbook is higher than in the Turkish textbook.

Discussion and Conclusion. Grade 6 Turkish and Romanian language and literature textbooks are similar in terms of text preferences. Although the number of texts is higher in the Turkish textbook, the Romanian textbook favours activities, projects and games. In addition, at the end of each unit in the Romanian textbook, a national or international children's book related to the subject covered in that unit is briefly introduced. Grammar teaching in the Romanian textbook is more detailed than in the Turkish textbook. The Romanian textbook is richer in terms of visuals than the Turkish textbook. The reason for this is that Romanian culture and many works of art are also introduced with visuals. In the Turkish textbook, although topics suitable for the children's world are covered, the activities are focused on learning grammar and are not open to co-operation. However, in the Romanian textbook, almost all the activities of the texts include projects, games or collaborative activities that can be done with classmates. In the Turkish textbook, the subject of bullying is explained through cyberbullying, whereas in the Romanian textbook, peer bullying and discrimination are covered.

Giriş

Sağlıklı işitebilen her insan, ana diliyle doğum öncesinde temas kurmaya başlar. Anne karnında dilinin seslerini duymaya başlayan bireyin dil becerileri, doğum sonrasında da çevresiyle kurduğu ilişkilerin ve ait olduğu sosyal ortamın ürünüdür (Sever, 2004, s. 17). Bu becerilerin örgün eğitimle yetkin hâle gelmesi hedeflenir.

Türkiye'de, ana dili olarak Türkçe öğretimi resmen anaokullarında başlayarak üniversiteye kadar devam eden ortak bir ders olarak tüm düzeylerde işlenir. Türkiye'nin 4+4+4 eğitim sistemi kapsamında zorunlu eğitim 4 yıl ilkököl, 4 yıl ortaokul ve 4 yıl lise olmak üzere toplamda 12 yıl süresince gerçekleşir. Ana dil olarak Türkçe dersi okuma, yazma, dinleme/izleme ve konuşma olmak üzere dört temel beceriye odaklanarak öğretilir. Bu sayede öğrencilere dil becerilerini etkili bir şekilde geliştirme ve kullanma fırsatı sunulur. Kitaplar, Türkçe öğretim programındaki esaslar doğrultusunda ders kitabı ve çalışma kitabı şeklinde düzenlenir ve Millî Eğitim Bakanlığı veya özel yayınevleri tarafından hazırlanarak bakanlıkça ücretsiz bir şekilde okullara dağıtılır.

Ana dili öğretim kitapları konusunda pek çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların bazıları Türkçe ders kitaplarını programa (Çalışkan, 2016), kazanımlara (Deniz, Tarakçı ve Karagöl, 2019), etkinliklere (Çevik ve Güneş 2017), değerlere (Küçükoğlu, Albayrak ve Serin 2020) ve metin türlerine göre (Baş, 2003) incelerken bazı araştırmacılar da başka devletlerin ana dili kitapları ile karşılaştırmalar yapmıştır. Bu kapsamda Türkçe ders kitapları İngilizce (Şimşek, 2015; Sevim ve Toyran, 2021; Maden ve Önal, 2020), Özbekçe (Delican ve Gedik vd. 2023) ve Korece (Bozkurt ve Uzun vd. 2015) gibi dillerdeki ana dili öğretimi ders kitapları ile karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Bu karşılaştırmaların amacı diğer ülkelerde bulunan ve Türkçe ders kitaplarında bulunmayan yanları ortaya koyarak kitapların niteliğini arttırmaktır. Bu araştırmada da aynı maksatla Romanya'da okutulan ana dili eğitimi kitabıyla Türkçe ders kitabı mukayese edileceğinden Romanya'daki demografik durum ve eğitim-öğretim süreçlerine burada kısaca değinilecektir.

Romanya'nın nüfusu 2021 verilerine göre 19,12 milyon kişidir. Ülkenin resmi dili Rumence olup bu dil Romanya ve Moldova'da yaşayan 28 milyon kişi tarafından konuşulmaktadır. Romanya'nın etnik yapısı incelendiğinde, nüfusun %88,9'unun Romen, %6,5'inin Macar, %3,3'ünün Roman, %0,3'ünün Ukraynalı, %0,2'sinin Alman, %0,2'sinin Türk-Tatar, %0,1'inin Rus, ve %0,5'inin diğer etnik gruplardan olduğu görülmektedir. Romanya'da eğitim sistemi 1995 yılında gerçekleşen bir reform ile şekillenmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu devlet okullarını tercih etmektedir ancak yükseköğretim düzeyinde özel kurumlar daha yaygındır. Ülkedeki eğitim sistemi tam gün eğitim esasına dayanmaktadır.

Zorunlu eğitim Romanya'da 10 yıldır ve üç aşamaya ayrılmıştır. İlk aşama, 4 yıl süren ilkökölü içerir. Ardından, orta öğretim birinci devre 4 yıl sürer. Bu devrenin ikinci aşaması öğrencilere "genel, uzmanlık ve mesleki" derslerin verildiği 2 yıl süren bir eğitim dönemidir. Bu aşama öğrencilerin Gimnaziu adı verilen genel orta öğretim birinci devre veya Liceu-cicgul inferior adı verilen genel veya uzmanlaşmış orta öğretim birinci devre ya da Școala de Arte și Meserii adı verilen mesleki orta öğretim birinci devre programlarından birine devam etmelerine olanak tanır. Gimnaziu, 10-14 yaş arası

öğrencilere hitap ederken, Liceu-cigul inferior veya Școala de Arte și Meserii, 14-16 yaş arasındaki öğrencilere yöneliktir (Gheorghe, 2023).

Romanya Eğitim Bakanlığına göre, eğitim sistemi öğrencilere geniş bir yelpazede eğitim olanakları sunarak farklı ilgi alanlarına ve kariyer hedeflerine yönelik bir hazırlık sağlamaktadır. Orta öğretim, öğrencilerin bilgi alanlarına çok yönlü ve disiplinler arası bir yaklaşımla tanıştırılması amacıyla öğrencilerin eğitim profilini belirleyen sekiz temel yeterlilik alanına odaklanır. Aynı zamanda öğrencilerin manevi evrenlerini arttırarak ulusal ve evrensel kültür değerlerine erişme özgürlüğünü geliştirerek, kültüre erişimlerini de güvence altına alır. Romanya eğitim sisteminde ortaokuldaki Rumen dili ve edebiyatı müfredatı, yeterliliklerin geliştirilmesine odaklanarak ve teorik kavramların aktarımını ve özümsemesini arka plana atarak Rumen dili ve edebiyatı derslerinin yörüngesini değiştirir ve böylece "öğrencilerin ortak ihtiyaçlarına" odaklanır (Dănăilă-Moisă, 2021).

Romanya Eğitim Bakanlığıyla Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığının yaklaşımları arasında birtakım benzerlikler ve farklılıklar görülmektedir. Bu benzerlik ve farklılıkların açık bir şekilde gözlemlenebileceği alanlardan biri de ders kitaplarıdır. Çalışmada 6. Sınıf Türkçe ders kitabı ve 6. Sınıf Rumence Dil ve Edebiyat kitabı metin türleri bakımından karşılaştırılacaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Türkiye ve Romanya'da 6. sınıf ana dili öğretiminde kullanılan ders kitaplarında yer alan metinlerin yapılarına göre dağılımları nasıldır?
2. Türkiye ve Romanya'da 6. Sınıf ana dili öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki metinlerde hangi kültürel öğeler yer almaktadır?

Yöntem

Araştırma deseni

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman inceleme kullanılarak kitaplar ayrıntılı bir şekilde analiz edilmiştir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin incelenmesini kapsayan bir yöntemdir. Bu yöntemin temel amacı, mevcut belgeler üzerinden veriye ulaşarak araştırma sorularına yanıt aramaktır. Yıldırım ve Şimşek (2018, s. 189) tarafından da belirtildiği gibi doküman incelemesi, akademik çalışmalarda güvenilir bir veri kaynağı olarak kullanılmakta ve araştırmacılara kapsamlı bir analiz imkânı sunmaktadır.

Araştırmanın materyali

Araştırmanın örneklemi Türkiye'de Anka Yayınevi tarafından basılan 2019-2024 yılları arasında 6. sınıf düzeyinde kullanılan Türkçe Ders Kitabı ile Romanya'da 6. sınıf seviyesinde kullanılan Limba Și Literatura Română (Rumen Dili ve Edebiyatı) adlı kitaptır.

Veri analizi

Ders kitaplarında yer alan metin türleri belirlenmiş frekans ve dağılımları açısından karşılaştırmalı bir değerlendirme yapılmıştır. Elde edilen veriler, iki ayrı araştırmacı tarafından içerik analiziyle kodlanmış ve kodlamalar karşılaştırılmıştır. Uzlaşılabilen kodlar üzerinde yeniden gözden geçirilmiştir. Böylece kodlayıcılar arası güvenirlik sağlanmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e göre (2018) içerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır.

Araştırma ve yayın etiği

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirisi gerçekleştirilmemiştir.

Bulgular

Rumence ana dili öğretim kitabının adı Limba Şi Literatura Română, Rumen Dili ve Edebiyatı demektir. Kitabın başında belirtildiği üzere "Bu ders kitabı, Millî Eğitim Bakanlığı'nın emriyle onaylanan okul müfredatına uygun olarak hazırlanmıştır." Kitap, Romanya bayrağı ve marşı ile başlamaktadır. Daha sonra üniteler ve içerik kısaca tanıtılmıştır. Ünitelere başlamadan önce kitabın tamamına yönelik kazanımlar verilmiştir. Bunlar;

Genel Beceriler ve Özel Beceriler

1. Çeşitli iletişimsel durumlarda sözlü etkileşimlere katılma

1.1. Açık ve örtük bilgilere dayanarak çeşitli türlerdeki sözlü anlatı, monolog ve diyalog metinlerinden pasajları özetlemek

1.2. Çeşitli konulardaki tartışmalara katılarak veya okunan/dinlenen metinlerden bilgi, fikir, duygu ve bakış açılarını sözlü metinlerde sunar

1.3. Yüz yüze veya aracılı iletişim durumlarında fikir ve tutumları vurgulayarak sözlü ve sözsüz iletişimi belirli bir duruma uyarlama

1.4. Aktarılan ve alınan bilginin miktarını ve uygunluğunu göz önünde bulundurarak birkaç muhatapla basit sözlü etkileşimlere katılmak

2. Çeşitli türlerde metin yazma

2.1. Edebi ve edebi olmayan, sürekli, süreksiz ve çok modlu metinlerdeki açık ve örtük bilgileri ilişkilendirir

2.2 Farklı zorluk derecelerindeki metinleri özetleme

2.3. Çeşitli metinlere kişisel, yaratıcı ve eleştirel yanıtlar vermek

2.4. Okunan farklı türdeki metinleri anlamak için ilgi göstermek

2.5. Okuma stratejilerini, okuma materyallerinin hacmini ve çeşitliliğini tanımlar

3. Çeşitli türlerde yazılı metinlerin hazırlanması

3.1. Fikir ve bilgileri iletmek ya da yaşanmış veya hayal edilmiş deneyimleri aktarmak için yazma sürecinin aşamalarını ve belirli yapıları dikkate alarak seçtiğiniz bir konu hakkında bir özet, bir metin yazmak.

3.2 Tablolar da dahil olmak üzere bireysel ve/veya ekip halinde karmaşık bir metin yazmak

Yeğin, F.Y. (2025). Türkçe ve Rumence ana dili öğretimi ders kitaplarının metin türleri bakımından karşılaştırılması: 6. sınıf örneği. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 662-675.

DOI. 10.51460/baebd.1581030

3.3. Yazılı metni duruma ve iletişimin amacına göre uyarılama

3.4. Öğretmen tarafından önerilen ve sınıf arkadaşlarıyla tartışılan kriterlere dayanarak yazma zorluklarını analiz etmek ve çözüm önerileri sunmak

4. Sözlü ve yazılı iletişimde dilin doğru, uygun ve etkili kullanımı

4.1. İletişimsel niyetleri doğru ve isabetli bir şekilde anlamak ve ifade etmek için standart Rumence'nin temel sözdizimsel ve morfolojik yapılarını kullanmak

4.2. İletişimsel niyeti doğru bir şekilde ifade etmek için standart Rumence'nin temel sözcüksel ve anlamsal kazanımlarını bilinçli bir şekilde uygulamak

4.3. İletişimdeki hataları düzeltmek için kendi telaffuz ve yazılarında temel fonetik kazanımları kullanmak ve normları referans alarak başkalarının telaffuz ve yazılarını değerlendirmek

4.4. Normlara atıfta bulunarak iletişimin doğruluğunu izlemek için edinilen becerileri kullanmak

4.5. Yaşam boyu öğrenmede mantıksal düşünme ve dilsel yetkinliği kullanarak metin yazma

5. Kişinin dilsel ve kültürel kimliğini ulusal ve uluslararası bağlamda ifade etmesi

5.1 Romanya'daki Romen ve etnik toplulukların gelenek ve göreneklerinin araştırılması

5.2. Kendi kültüründe ve diğer halkların kültüründe tespit edilen ortak unsurları analiz etme (S.8)

Kitaptaki metinler ve etkinlikler yukarıda sunulan kazanımların her birine karşılık gelecek nitelikte hazırlanmıştır. Metinler, sayfa ikiye bölünerek biçimlendirilmiştir. Metinler dışındaki yazılarda sayfa bölünmemiştir. Kitapta Rumence, gramer açısından ayrıntılı bir şekilde işlenir ve edebiyat ürünlerinden de örnekler verilerek öğrencilere hem yerel hem de yabancı yazarlarla tanışma olanağı sunulur. İşlenen ana metinlerin başında yazar kısaca tanıtılır. Kitabın ayrıca etkileşimli kullanılabilen bir dijital versiyonu bulunmaktadır ve bu kitabın başında kılavuz niteliğinde tanıtılır. Türkçe ders kitabında 40 metin bulunmaktadır, Rumence ders kitabında ise 30 metin vardır.

Metinlerin dağılımı

Rumence ders kitabı 5 üniteden oluşmaktadır. Bunlar; Acasă, în familie, printre cărți (Evde, ailede, kitaplar arasında), Printre colegi și prieteni (Arkadaşlar ve dostlar arasında), Dincolo de ferestre (Pencerelerin ötesinde), Popasuri cu tâlc (Öğüt veren molalar), Călătorii de tot felul (Her türlü seyahat) olarak isimlendirilmiştir. Her bir ünite 5 farklı bölüme ayrılarak konular sunulmuştur: Okuma, Kültürlerarasılık/Proje, Sözlü İletişim, Romanya Dili ve Redaksiyon (Yazma). Kitabın içinde pek çok farklı konu öğrencinin ihtiyaçlarına karşılık verecek nitelikte iken aynı zamanda dönemin dünyasını tanıtmaya bakımından dikkat çekicidir. Geleneksel olarak Romanya ve Avrupa kültürü metinler ve resimler aracılığıyla tanıtılır. Kitapta kullanılan ana metinler Rumen yazarlar tarafından yazılmıştır. Bazı uluslararası düzeyde popüler romanlardan da alıntılar bulunmaktadır. Örneğin Küçük Prens, Anne Frank'ın Günlüğü, Çizgili Pijamalı Çocuk, Cim Düğme ve Lokomotifçi Lukas vd.

Tablo 1.

Limba Și Literatura Română ders kitabı ünite ve metin türleri

Ünite	Metinler
Acasă, în familie, printre cărți / Evde, ailede, kitaplar arasında	1. Un păianjen care se crede Spiderman / Kendini örümcek adam sanan bir örümcek (Öyküleyici-hikâye) 2. Indescriptibil / Tarifsiz (Öyküleyici-hikâye) 3. Care-i faza cu cititul? / Okumakla derdin ne? (Yardımcı metin), (Öyküleyici-günlük)

Yeğin, F.Y. (2025). Türkçe ve Rumence ana dili öğretimi ders kitaplarının metin türleri bakımından karşılaştırılması: 6. sınıf örneği. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 662-675.

DOI. 10.51460/baebd.1581030

	4.	Legenda albinei și a păianjenului / Arı ve örümceğin efsanesi (Efsane)
	5.	Jurnalul Annei Frank / Anne Frank'ın günlüğü (Romandan alıntı)
	6.	Catherine cea îndărătnică / İnatçı Catherine (Romandan alıntı)
Printre colegi și prieteni / Arkadaşlar ve dostlar arasında	7.	Oracolul / Kehanet kitabı (Hikâye)
	8.	Micuțul Nicolas / Küçük Nicolas (Yardımcı metin- hikâye)
	9.	Băiatul cu pijamale în dungă / Çizgili pijamalı çocuk (Romandan alıntı)
	10.	Ăsta este pentru Jamie / Bu, Jamie için. (Hikâye)
Dincolo de ferestre / Pencerelerin ötesinde	11.	İarna / Kış (Şiir)
	12.	Buletin meteorologic / Hava durumu raporu (Haber Metni)
	13.	Mormane de zăpadă toxică pe străzile oraşului / Şehirdeki zehirli kar yığınları (Gazete Haberi)
	14.	Greutatea omătului / Karın ağırlığı (Şiir)
	15.	Început de an / Yılbaşı (Şiir)
Popasuri cu tâlc / Öğüt veren molalar	16.	Uleul și găinile / Şahin ve tavuklar (Fabl)
	17.	broasca-țeastoasă / Kaplumbağa (Fabl)
	18.	Lupul și barza / Kurt ve leylek (Fabl)
	19.	Solomon și pe regina din Saba / Süleyman ve Seba Kraliçesi (Hikâye)
	20.	Super! Sunt un gândac! / Harika! Ben bir böceğim! (Hikâye)
	21.	De ce au elefanții trompă? / Filin hortumu neden var? (Bilgilendirici metin)
	22.	Povestea vorbeii / Sözcüğün hikâyesi (Hikâye)
Călătorii de tot felul / Her türlü seyahat	23.	D-I Goe... / Bay Goe (Hikâye)
	24.	În intimitatea secolului 19 / 19. yüzyılın mahremiyetinde (Romandan alıntı)
	25.	Motive pentru care călătoriile te fac mai bun / Seyahatlerin seni daha iyi yapmasının nedenleri (Deneme)
	26.	George și cheia secretă a Universului / George ve evrenin gizli anahtarı (Bilim kurgu- romandan alıntı)
	27.	În limba ta / Senin dilinde (Şiir)
	28.	Despre limba română / Rumence hakkında (Deneme)
	29.	Micul Prinț / Küçük Prens (Romandan alıntı)
	30.	Jim Năsturel și Lukas, mecanicul de locomotivă / Cim Düğme ve Lokomotifçi Lukas (Romandan alıntı)

Rumence ders kitabında 21 öyküleyici metin, 5 bilgilendirici metin ve 4 şiir bulunmaktadır. Öyküleyici metinler arasında 9 hikâye, 7 roman alıntısı, 3 fabl, 1 günlük ve 1 efsane bulunmaktadır. Bilgilendirici metinler arasında da deneme, haber metni ve gazete haberi vardır. Şiirlerde Rumencenin güzelliği ve kış ile ilgili konular işlenmiştir.

Tablo 2.
Türkçe Ders Kitabı Ünite ve Metinleri

Temalar	Metinler
Erdemler	1. İbiş ile Memiş (Öyküleyici)
	2. Çocuklar Babaları Hakkında Ne Düşünürler (Bilgilendirici)
	3. Samimilik (Bilgilendirici)
	4. Sucu ve Çatlak Testi (Öyküleyici)
	5. Bir Kez Gönül Yıktın İse (Şiir)
Millî Mücadele ve Atatürk	6. Mehmet'in Merhameti (Öyküleyici)
	7. Anadolu İmecesini (Bilgilendirici)
	8. Amerikalı Bir Çocuktan Mustafa Kemal'e Mektup Var (Bilgilendirici)
	9. Bu Vatan Kimin (Şiir)
	10. Kût'ül Amâre (Bilgilendirici)
Hak ve Özgürlükler	11. Şımarık Fil (Öyküleyici)
	12. Küçük Prens (Öyküleyici)
	13. Adil Ülke (Öyküleyici)
	14. İnsan Hakları (Şiir)
	15. Kardeşim (Şiir)
Millî Kültürümüz	16. Bayram Yeri (Öyküleyici)
	17. Göç Destanı (Öyküleyici)
	18. Öyle Denmez (Öyküleyici)
	19. Bir Fil Daha (Öyküleyici)
	20. Bizim Akdeniz (Bilgilendirici)
Sanat	21. Mimar Sinan'la Bir Gün (Öyküleyici)
	22. Küçük Ressam (Şiir)
	23. Fotoğraflarda Kalan Anlar (Bilgilendirici)
	24. Sanat Hakkında (Bilgilendirici)
	25. Bir Kış Öyküsü (Öyküleyici)
Doğa ve Evren	26. Son Martı (Öyküleyici)
	27. Gökyüzündeki Ateş: Kutup Işıkları (Bilgilendirici)
	28. Ormanlarımız (Bilgilendirici)
	29. Sakın Kesme (Şiir)
	30. Arının Sırrı (Bilgilendirici)
Bilim ve Teknoloji	31. Devasa Hayalim Cern Gezisi Notları (Bilgilendirici)
	32. Ampülün İlk Yanışı (Öyküleyici)
	33. Lagari Hasan Çelebi ve Dünyanın İlk Roket Denemesi (Öyküleyici)
	34. Siber Zorbalık (Bilgilendirici)
	35. Astronotlar Yazı Yazmak İsterse (Bilgilendirici)
Sağlık ve Spor	36. Esmeralda'nın Şarkısı (Öyküleyici)
	37. Kahvaltının Önemi (Bilgilendirici)
	38. Hem Spor Hem Dans Jimnastik (Bilgilendirici)
	39. Çocuklarda Diyabet (Bilgilendirici)
	40. Beden ve Akıl (Bilgilendirici)

Türkçe ders kitabında verilen eserler arasında 16 adet öyküleyici, 15 adet bilgilendirici ve 7 adet şiir bulunmaktadır. Bu durumda toplam 38 eser yer alırken, öyküleyici eserler en fazla sayıya sahip olup bilgilendirici eserlerle benzer bir denge kurmaktadır. Şiirlerin sayısı ise diğer iki türe kıyasla daha azdır.

Aradaki 10 metin farkı çok gibi görünse de Rumence kitabındaki etkinlik, proje ve oyun sayısı ile eser tanıtlmaları Türkçe ders kitabından daha fazladır.

Kültürel öğeler

Sayfa | 672

Anka Yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 40 metin bulunmaktadır. Halk edebiyatı unsurlarını taşıyan metin örnekleri masal, destan, efsane, kültürel öğelerden örnekler şeklinde sınıflandırılarak toplam 15 metne ulaşılmıştır. Anka Yayınları 6. sınıf Türkçe dersi kitabında toplam beş masal örneği bulunmaktadır. Bunlar "İbiş ile Memiş" (Naki Tezel), "Şımarık Fil" (Aytül Akal), "Küçük Prens" (Saint Exupery), "Kurnaz Tilki ile Leylek" (Etkinlik içinde), ve "Hizmetçiyle Süt Kovası" (Ezop Masalları- Etkinlik içinde) olarak sıralanabilir. Bir destan örneği olarak "Göç Destanı" (Necati Sepetçioğlu) mevcuttur. Bir efsane örneği olarak "Erenler Pınarı Efsanesi" yer almaktadır. Kültürel öğelerden örnekler ise şu şekildedir: "Bir Kez Gönül Yıktın İse" (Yunus Emre), "Veysel Bu Sevdadan Vazgeç Dediler" (Aşık Veysel- Etkinlik içinde), "Kardeşim" (Aşık Veysel), "Karagöz ve Hacivat (Öyle Demez)" (Cevdet Kudret), "Nasreddin Hoca" (Dinleme Metni), "Gönüller Sultanı Mevlâna" (Video), "Mevlâna Öğütleri," ve "Deryalar (Türkü)" şeklinde toplamda 8 örnek bulunmaktadır.

Rumence ders kitabında kültürel öğeler dini, tarihi ve gündelik hayattan yola çıkılarak tanıtılmıştır. Kitapta sanat eserleri, ünlü kitaplardan masallar, atasözleri ve deyimler, yılbaşı motifleri ve geleneksel oyunlar tanıtılmıştır.

Pieter Bruegel cel Bătrân, *Proverbe flamande* (1559)

Detaliu din tabloul
Proverbe flamande

Şekil 1. Atasözleri hakkında etkinlik

Yukarıdaki görseli Avrupalı bir sanatçı, Avrupa’da kullanılan birçok atasözü ve deymi kullanarak çizmiştir. Ders kitabındaki bir etkinlikte bu resim verildikten sonra şu atasözlerinin bulunması istenmiştir:

Dikkatlice bakın ve aşağıdaki atasözlerini temsil eden sahneleri arayın:

"Leylekleri arıyorsunuz." (Zamanını boşa harcıyorsunuz.)

Yeğin, F.Y. (2025). Türkçe ve Rumence ana dili öğretimi ders kitaplarının metin türleri bakımından karşılaştırılması: 6. sınıf örneği. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 662-675.

DOI. 10.51460/baebd.1581030

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 662-675.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 662-675.
Araştırma Makalesi / Research Paper

"Nadiren iki köpek aynı kemik üzerinde anlaşır." (Önemsiz bir şey için tartışırlar.)
"Biri koyunu kırkarken, diğeri domuzu kırkıyor." (Biri tüm avantajlara sahiptir, diğerrinin hiçbir şeyi yoktur).
"Onun tartlardan yapılmış bir çatısı var." (O çok zengin.)
"Büyük balık küçük balığı yutar." (Var olma mücadelesinde güçlü olan zayıf olanı ezer.) (Sf. 133)

Etkinliğin ardından diğerr ülkelerdeki atasözleri verilerek Rumence karşılıklarının ne olduğunun bulunması istenmiştir:

Ödev:

Diğerr kültürel alanlardan aşağıdaki atasözlerini okuyun ve Rumence karşılığını bulun:

a "Bir çakıl taşından bir dağ yapmak." (İtalya); "İğneden çatal yapmak." (Polonya); "Pireden fil yaratmak." (Macaristan);
b "Açlık en iyi baharattır." (Fransa); "Açlık en iyi sostur." (Büyük Britanya);
c "Dereyi görmeden paçalarını sıvama." (Türkiye); "Denizden balık satma." (Fas); "Yumurtadan çıkmadan tavuklarınızı saymayın." (Büyük Britanya). (Sf. 133)

Etkinlik ve ödevlerin ardından öğrencilere iki atasözü verilerek onların da bu atasözlerinden resim çizmesi istenmiştir:

"Kitabı bilen dört gözü vardır."

"Uçan her şey yenmez." (Sf. 133)

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü üzere Rumence ders kitabında kültürel ve kültürlerarası konulara değinilmiştir. Ayrıca her ünite de "Kültürlerarası" adlı bir bölüm bulunmaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Türkçe ve Rumence ders kitapları metin tercihleri bakımından benzerdir. Metin sayısı Türkçe ders kitabında fazla olsa da Rumence ders kitabının etkinlik, proje ve oyun gibi konulara ağırlık vermesi bu açığı kapatmaktadır. Rumence ders kitabında her ünitenin sonunda o ünite de işlenen konu ile ilgili ulusal veya uluslararası bir çocuk kitabı kısaca tanıtılmıştır. Rumence ders kitabındaki dil bilgisi öğretimi Türkçe ders kitabına göre daha ayrıntılıdır. Rumence ders kitabı görseller açısından Türkçe ders kitabına göre daha zengindir. Bunun sebebi kitapta Rumen kültürü ile birlikte pek çok sanat eserinin de görseline yer verilerek tanıtılmak istenmesidir. Türkçe ders kitabında çocuk dünyasına uygun konular işlenmekle birlikte etkinlikler, grameri öğrenmek üzerinedir ve iş birliğine açık değildir. Fakat Rumence ders kitabında neredeyse tüm metinlerin etkinliklerinde proje, oyun veya sınıf arkadaşları ile birlikte yapılabilecek iş birliğine açık uygulamalar bulunmaktadır. Türkçe ders kitabında zorbalık konusu siber zorbalık üzerinden anlatılırken Rumence ders kitabında akran zorbalığı ve ayrımcılık işlenmiştir. Her iki kitapta da Küçük Prens adlı eserden alıntılara yer verilmiştir. Rumence ders kitabında Anne Frank'in Günlüğü ve Çizgili Pijamalı Çocuk adlı romanlardan alıntılar bulunmaktadır. Anne Frank'in Günlüğü adlı eserde 2. Dünya Savaşı sırasında küçük bir kızın yaşadıkları anlatılmaktadır. Hüzünlü ve sonu mutlu bitmeyen bir öykünün ders kitabında yer alması dikkat çekicidir fakat Anne Frank'in Günlüğü Batı'daki eğitim süreçlerinde yaygın olarak kullanılmaktadır (İskender, 2017). Çizgili Pijamalı Çocuk adlı eserde savaşın etkileri Alman ve Yahudi iki çocuğun arkadaşlığı üzerinden anlatılır. Bu eser de mutlu sonla bitmemektedir. Çizgili Pijamalı Çocuk adlı eser pedagojik Yeğin, F.Y. (2025). Türkçe ve Rumence ana dili öğretimi ders kitaplarının metin türleri bakımından karşılaştırılması: 6. sınıf örneği. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 662-675.
DOI. 10.51460/baebd.1581030

olarak sorunludur ve pek çok açıdan tartışılmaya müsaittir (Gray, 2014). Bu iki esere ders kitabında yer verilmesi çarpıcı bir örnektir.

Kitaplar incelendiğinde metin tercihleri bakımından Rumence dil ve edebiyat kitabı Türkçe ders kitabına göre daha çeşitli örneklerle sahiptir. Rumence ders kitabında 30 temel metin dışında da etkinlik içerisinde, portfolyoya koyulması için önerilen projelerde ve kitapta yer verilen “Bir Adım Ötesi” bölümlerinde birbirinden farklı konulara sahip eserlerden örnekler sunulmuştur. Kitapta yerli ve yabancı çocuk edebiyatı eserleri kısaca tanıtılarak ünlü yazarlardan bahsedilmiştir. Bu bakımdan Türkçe ders kitabı metinleri incelendiğinde daha çok tanınmamış yazarlara yer verildiği görülmektedir. Ayrıca Türkçe ders kitabında kültür tanıtımı için yerli ve yabancı sanat eserlerine yer verilmemiştir. Kültür, kitabın içindeki konularla bir bütün hâlinde değil ayrı bir başlık olarak ele alınmış fakat nitelikli etkinliklerle desteklenmemiştir. Rumence ders kitabındaki metinler çeşitli simgelerle bölünerek sınıf içinde paylaşımlı okumaya elverişli bir hâle getirilmiştir. Türkçe ders kitabında böyle bir durum söz konusu değildir. Her iki kitap da ünite sonu değerlendirmeleri bulunması bakımından benzerdir.

Sonuç olarak her iki kitap nesnel bir biçimde incelendiğinde ana dili öğretiminde kullanılan ve araştırmaya konu edilen 6. Sınıf Rumence ders kitabının, metin seçimleri ve kültürel öğelerin çeşitliliği açısından 6. Sınıf Türkçe ders kitabına göre daha nitelikli hazırlandığı söylenebilir.

Öneriler

Türkçe ders kitabındaki temaların başına o temadan elde edilecek kazanımlar yazılabilir.

Türkçe ders kitaplarında her bir tema Rumence ders kitabına benzer şekilde Okuma, Dinleme, Konuşma, Yazma, Kültür/Kültürlerarasılık/Proje ve Türk Dil Bilgisi şeklinde bölümlere ayrılabilir.

Türk kültürünü ve evrensel kültürel değerleri tanıtmak amacıyla ders kitaplarında sanat eserlerine yer verilebilir.

Ünitelerin sonlarında Rumence ders kitabında olduğu gibi çocuk edebiyatı eserlerinden örnekler sunulabilir.

Farklı ülkelerdeki nitelikli ana dili öğretimi kitapları incelenerek başarılı örnekler bulunabilir ve Türkçe ders kitaplarında uygulanabilir.

Metinler seçilirken başarılarıyla tanınan yazarlar tercih edilebilir ve metinden önce kısaca tanıtılabilir. Ayrıca öğrenciler tarafından sevilen güncel yazarların metinlerine kitapta yer verilebilir.

Ders kitabında gerekli yerlere “Bir adım ötesi-Meydan okuma” benzeri başlıklar altında konularla ilgili ileri düzey bilgilere yönelik ipuçları verilebilir, böylece öğrencilerin merak edip araştırmaları sağlanabilir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 662-675.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 662-675.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Kaynakça

- Baş, B. (2003). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metin türleri üzerine bir inceleme. *TÜBAR*, 13, 1-10.
- Bozkurt, B. U., Uzun, G. L., and Lee, Y. H. (2015). A comparison of reading comprehension questions in Korean and Turkish textbooks: A discussion on PISA 2009 results. *International Journal of Language Academy*, 3(9), 295-313.
- Çalışkan, G. (2016). Türkçe dersi öğretim programı ve Türkçe ders kitapları: 5. sınıf Türkçe ders kitabına yönelik bir inceleme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(2), 200-214.
- Çevik, A., ve Güneş, F. (2017). Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 272-286.
- Dănăilă-Moisă, M. (2021). Educația lingvistică în contextul noului model de evaluare la Limba și Literatura Română (experiențe didactice din România). In *Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice* (Vol. 3, pp. 49-55).
- Delican, B., Gedik, O., Kaya, T. T., ve Kalkan, R. (2023). Türkiye ve Özbekistan'da ana dil eğitiminde ders kitapları; metin yapıları üzerine karşılaştırmalı bir inceleme. *International Journal of Social Humanities Sciences Research*, 10(95), 1070-1078.
- Deniz, K., Tarakçı, R., ve Karagöl, E. (2019). Okuma kazanımları açısından ortaokul Türkçe ders kitapları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(3), 688-708.
- Gheorghe, M. (2023). Utilizarea DEA în evaluarea eficienței școlilor gimnaziale la Evaluarea Națională: Studiu de caz: Județul Constanța, Dobrogea, România. *Revista de Științe Sociale*, 15(2), 45-60.
- Gray, M. (2014). The Boy in the Striped Pyjamas: A blessing or curse for Holocaust education?. *Holocaust Studies*, 20(3), 109-136.
- İskender, H. (2017). Günlük türünün Türkçe öğretiminde kullanım olanakları üzerine bir değerlendirme: Zlata'nın günlüğü örneği. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(16), 413-423.
- Küçüköğlu, A., Albayrak, F., ve Serin, N. (2020). Değerler eğitimi bağlamında Türkçe dersi: Program ve ders kitaplarının karşılaştırmalı incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(4), 15-30.
- Maden, S., ve Önal, A. (2020). Türkçe ve İngilizce ders kitapları üzerine karşılaştırmalı bir analiz: 7. sınıf örneği. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 732-752.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2024). *Türkçe dersi öğretim programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Ministerul Educației (2024). Învățământ gimnazial. Erişim Tarihi: 01.11.2024. <https://www.edu.ro/invatamant-gimnazial>
- Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme* (4. baskı). Anı Yayıncılık.
- Sevim, O., ve Toyran, M. (2021). Türkiye ve İngiltere'de ilköğretim birinci kademede kullanılan ana dili öğretimi ders kitaplarının temel dil becerileri açısından karşılaştırılması. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (23), 87-104.
- Şimşek, N. D. (2015). Amerika'daki 8. sınıf İngilizce ve Türkiye'deki 8. sınıf Türkçe ana dili ders kitaplarında yer alan metinlerin tema/ünite ve türleri açısından karşılaştırılması. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2), 123-134.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.